

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF -- AGENT PRESIDENT
GEOFFREY VALENZIA**

Seduta tat-28 ta' Novembru, 2008

Citazzjoni Numru. 302/1993/1

**John Bonello bhala Chairman ta', ghan-nom u in
rapprezentanza tas-socjeta' 'Malta Export Trade
Corporation Ltd.'**

VS

**1. John Ripard ghan-nom u in rapprezentanza tas-
socjeta' 'Norasia Agencies (Malta) Ltd. sew proprju kif
ukoll bhala agenta ghan-nom tan-Norasia Lines.**

**2. Carmelo Galea u Alfred Pollacco ghan-nom u in
rapprezentanza ta' Valletta Freight Services Ltd. sew
proprju kif ukoll bhala agenta ghan-nom tal-United
Arab Shipping Company (S.A.G.)**

Il-Qorti

Preliminari

**Rat l-att tac-citazzjoni li permezz tieghu l-attur nomine
ppremetta illi:**

Billi l-atturi kienu nkarigaw lis-socjeta' Norasia Agencies (Malta) Limited fil-kwalita' taghhom ta' agenti ta' Norasia Lines biex igorrulhom minn Malta ghal Dubai l-merkanzija murija fl-elenku hawn esebit sabiex l-istess tkun tista' tintuza fil-fiera li kellha tinzamm f'Dubai bejn l-24 ta' Novembru, 1992, sat-30 ta' Novembru, 1992;

Billi l-atturi kienu gew infurmati mill-istess Norasia Agencies (Malta) Limited li sabiex il-merkanzija tkun waslet Dubai fid-data tal-Fiera, dawn kienu ser igorruha mal-vapur Norasia Singha li kellu jitlaq minn Malta fl-4 ta' Novembru, 1992;

Billi sussegwentement ghall-ahhar ta' Ottubru, 1992, l-atturi kienu gew infurmati li dan il-vapur ma kienx sejjer ikun disponibbli ghax kien involut f'kollizzjoni;

Billi sadanittant is-socjeta' attrici kienet ga lestiet ghall-garr zewg containers immarkati numri ITLU 5387870, GSTU 9046630;

Billi fid-29 ta' Ottubru, 1992, il-konvenuti Norasia Agencies (Malta) Limited infurmaw lill-atturi li kienu sabu vapur iehor li kien se imur Dubai fl-istess dati tal-vapur precedenti;

Billi ghalhekk fl-istess data l-atturi ssupplew lill-konvenuti Norasia Agencies (Malta) Limited bl-invoices u packing lists hawn esebiti sabiex dawn jippreparaw id-dokumenti tad-Dwana u d-dokumenti marittimi mehtiega ghall-garr;

Billi fit-30 ta' Ottubru, 1992, il-konvenuta Norasia Agencies (Malta) Limited ippreparat id-dokumenti kollha mehtiega ghall-garr tal-merkanzija li kellha tingarr mal-vapur maghruf bhala 'Al-Wajba' operat mill-United Arab Shipping Company ta' liema socjeta' Valletta Freight Services Limited huma l-agenti lokali;

Billi fit-2 ta' Novembru, 1992, iz-zewg containers fuq imsemmija gew issigillati mill-awtoritajiet tad-Dwana u kkonsenjati lill-Malta Freeport, lesti ghall-garr;

Billi fit-3 ta' Novembru, 1992, is-socjeta' konvenuta Valletta Freight Services Limited emettiet il-polza tal-karigu hawn esebita u dan bhala agenta tas-socjeta' United Arab Shipping Company Limited (SAG) minn fejn jirrizulta li l-merkanzija tal-atturi kienet tghabbiet fuq il-vapur Al-Wajba sabiex tingarr ghal Dubai;

Billi fl-istess data s-socjeta' konvenuta Norasia Agencies (Malta) Limited emettiet kontra l-istess, polza tal-karigu ohra li kienet turi l-istess, b'dan li s-shipper kien muri bhala l-Malta Export Trade Company Limited;

Billi l-vapur Al-Wajba wasal Dubai fis-16 ta' Novembru, 1992;

Billi meta l-atturi marru flimkien mal-agenti taghhom f'Dubai fit-18 ta' Novembru, 1992, biex jigbru l-containers kontenenti l-merkanzija taghhom mill-Port ta' Dubai, rrizultalhom li dawn il-containers ma kienux gew mgħobbija minn Malta fuq il-vapur Al-Wajba;

Billi ghalhekk il-polza tal-karigu emessi mill-konvenuti Valletta Freight Services Limited bhala agenti tal-United Arab Shipping Company Limited (SAG) u mill-Norasia Agencies (Malta) Limited bhala agenti tan-Norasia Lines kienu foloz u qarrieqa;

Billi bhala rizultat ta' dan, l-atturi sofrew danni konsistenti fl-ispejjez zejda minnhom inkorsi sabiex igorru l-merkanzija fuq imsemmija ghal Dubai fi zmien utli biex ilahhqu 'l fuq imsemmija fiera;

Jghidu ghalhekk l-istess konvenuti, flimkien, jew min minnhom, ghaliex din il-Qorti m'ghandiex:-

1. Tiddikjara l-poloż tal-karigu emessi mill-konvenuti kif fuq inghad bhala foloz, qarrieqa u mhux veritjeri;
2. Konsegwentement tiddikjara responsabbli lill-istess konvenuti ghad-danni kollha sofferti mill-atturi minhabba l-fatt tal-emissjoni tal-istess poloż, kif ukoll minhabba n-

Kopja Informali ta' Sentenza

nuqqas tal-istess konvenuti li jgorru w jikkonsenjaw il-merkanzija tal-atturi fiz-zmien stipulat hawn inghad;

3. Tillikwida l-istess danni okkorrendo bl-opera ta' periti nominandi; u

4. Tikkundanna lill-konvenut jhallsu d-danni hekk likwidati.

Bl-imghax kummercjali mid-data tal-pagament dovut.

Bl-ispejjez u bl-ingunzjoni tal-konvenuti ghas-subizzjoni.

Rat Id-Dikjarazzjoni ta' l-attur nomine a fol. 3 tal-process.

Rat In-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenut Ripard ghan nom u n-rappresentanza tas-socjeta Norasia Agencies (Malta) Ltd bhala agenta ghan nom tan Norasia Line a fol. 33 tal-process fejn espona:

01. Illi, in linea preliminari, din l-Onorabbli Qorti m'ghandiex gurdizzjoni in vista tal-klawsola numru 28 tal-polza tal-karigu numru VLT/DXB 01 tan-Norasia Line;

2. Illi, minghajr pregudizzju ghall-premess u fil-mertu, s-socjeta' esponenti agixxa skond u fil-limiti tal-mandat li kellu bhala ntermedjarju bejn min effettivament garr u s-socjeta' attrici; u ghalhekk mhux rresponsabbli ghal kwalunkwe telf li setghet sofriet is-socjeta' attrici;

3. Illi minghajr pregudizzju ghall-premess u fil-mertu, r-responsabbilita' finali hi tal-konvenuti Carmelo Galea u Alfred Pollacco noe stante li dawn hargu a favur ta' Norasia Agencies (Malta) polza tal-karigu li fiha kien konfermat li l-merkanzija kienet tghabbiet abbord il-vapur 'Al Wayba' fit-3 ta' Novembru 1992 u kien a bazi ta' din il-konferma li l-esponenti hargu l-polza tal-karigu taghhom;

4. Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat In-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenut Ripard ghan-nom u in rappresentanza tas-socjeta Norasia

Agencies (Malta) Ltd propriu a fol. 40 tal-process fejn jipprezenta l-istess eccezzjonijiet bhal dawk a fol 33;

Rat In-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuti Carmelo Galea u Alfred Polacco noe a fol. 51 tal-process fejn eccepew:

1. Illi t-talbiet attrici in kwantu diretti kontra l-eccipjenti noe. huma nfondati fil-fatt u fid-dritt, l-ewwel nett ghax qatt m'ezistiet relazzjoni guridika bejn l-attur nomine u l-eccipjenti nomine, ghax ir-relazzjoni guridika li kellu l-attur noe. kien mal-konvenut nomine John Ripard u mhux mas-socjeta' minnhom rapprezentata. Di fatti kien il-konvenut Ripard noe li emetta l-Bill of Lading favur is-socjeta' attrici bhala 'shipper'.

2. Illi kien nuqqas u traskuragni tas-socjeta' l-ohra konvenuta li l-containers de quo ma tghabbewx fuq il-vapur rapprezentat mill-eccipjenti noe, billi dawn hallewhom fuq l-'stack' tan-Norasia u ma hadux hsieb li jittrasferuhom ghall-'stack' tal-United Arab Shipping Company.

3. Illi l-eccipjenti nomine rrifondew il-freight imhallas lilhom ghal din il-merkanzija lis-socjeta' konvenuta l-ohra, li rrilaxxjat il-merkanzija mill-gdid lill-attur nomine biex ikun jista' jsifirha b'mezz ta' trasport iehor. Dan juri li l-merkanzija kienet il-hin kollu u baqghet taht il-kontroll effettiv tas-socjeta' l-ohra konvenuta fil-Freeport Stack.

4. Illi f'kull kaz anzi kien dover ta' l-atturi li jimminimizzaw id-danni fic-cirkostanzi u dawn qatt ma kisbu l-kunsens u l-approvazzjoni tal-eccipjenti nomine biex jibghatu l-merkanzija bl-ajru lejn Dubai.

5. Illi f'kull kaz, u anki kieku l-eccipjenti nomine kienu b'xi mod responsabbli ghad-danni sofferti mill-attur nomine, li mhumix, huma jkunu biss responsabbli ghac-CIF Value tal-merkanzija, u stante li huwa si trattava ta' 'exhibition goods' dawn jista' jkollhom biss valur negligibbli. La s-socjeta' Valletta Freight Services Ltd u lanqas is-socjeta' United Arab Shipping Company, ma

jistghu qatt jigu ritenuti responsabbli ghal xi danni ohra konsegwenzjali, kif qed jippretendi l-attur noe, jew ghal xi spejjez zejda li gew inkorsi minghajr l-approvazzjoni tal-eccipjenti noe.

6. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat in-**nota ta' eccezzjonijiet ulterjuri ta' Carmelo Galea u Alfred Polacco** noe fejn eccepew in-nuqqas ta' guriisdizzjoni ta' dina l-Qorti stante l-klawzola arbitrali fil-Bill of Lading.

Rat is-sentenza preliminari taghha a fol 120;
Rat is-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell a fol 175;
Rat is-sentenza preliminari ta' dina l-Qorti a fol 481;
Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti ezibiti;
Semghet ix-xhieda bil-gurament;
Rat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet;

Fatti

Illi din il-kawza imxiet ma' kawza ohra Citazzjoni Nru. 1514/1993 fl-ismijiet **Ivan Bartoli nomine vs John Ripard nomine et** li tinsab differita ghal-lum stess ghas-sentenza. Kien hemm qbil bejn il-partijiet illi l-provi li jinstemghu fl-imsemmija kawza jaghmlu prova anke fil-kawza odjerna. (ara fol 40 u 90 fil-kawza Citaz 1514/93).

Illi fuq il-fatti principali sakemm gew issigillati l-containers in kwistjoni u tpoggew il-Freeport jidher li m'hemmx kontestazzjoni da parti tal-partijiet in kwantu huma qed jaqblu illi s-socjeta attrici inkarigat lis-socjeta` konvenuta Norasia Agencies (Malta) Limited sabiex tittrasportalha zewg containers lejn Dubai fuq vapur tan-Norasia Lines. Mhux kontestat ukoll illi l-vapur li kien destinat biex jittrasporta din il-merkanzija kellu xi incident u ghalhekk ma kienx se jasal Malta fil-perjodu mixtieq. Ghalhekk is-socjeta konvenuta Norasia Agencies (Malta) Limited ghamlet arrangamenti mas-socjeta konvenuta l-ohra Valletta Freight Services Limited sabiex jittrasportaw

huma l-istess merkanzija fuq vapur tal-United Arab Shipping Company Limited u cioe fuq il-vapur Al-Wajba.

Illi mhux kontestat ukoll illi l-merkanzija in kwistjoni ma waslitx fid-destinazzjoni taghha, u cioe Dubai, stante li l-istess containers baqghu Malta, precizament fuq l-istack li n-Norasia Lines ghandha fil-Freeport u ma tghabbewx. L-istess merkanzija ghalhekk kellha tigi mibghuta bl-ajru lejn Dubai stante li kienet intenzjonata li tigi esebita fil-Fiera ta' Dubai u li l-ebda vapur ma kien se jirnexxielu jaghmel it-tragitt sad-data stabbilita biex isiru l-preparamenti ghall-istess Fiera.

Il-punt in kontestazzjoni huwa min hu responsabbli ghad-danni rizultanti min-nuqqas ta' garr u konsenja tal-containers in kwistjoni sa Dubai, kif originarjament mifthiem.

Konsiderazzjonijiet

Illi f'din l-operazzjoni kummercjali kien hemm diversi partijiet u cioe il-METCO, in-Norasia Agencies (Malta) Limited proprio u bhala agenta tan-Norasia Lines u l-Valletta Freight Services Limited proprio u bhala agenta tal-United Arab Shipping Company.

Relazzjoni guridika

Illi mill-provi prodotti jirrizulta car li l-atturi kienu qabbdu lill-konvenuti Norasia Agencies (Malta) Limited bhala carriers biex jittrasportawhom iz-zewg containers in kwistjoni fuq vapur tan Norasia Lines. Ghalhekk ma hemmx dubbju li kien hemm relazzjoni kontrattwali bejn l-atturi u l-konvenuti Norasia Agencies (Malta) Limited.

Fl-ewwel eccezzjoni tas-socjeta` konvenuta Valletta Freight Services Limited propio et nomine gie eccepit illi qatt m'ezistiet **relazzjoni guridika** ma' l-attur nomine ghax ir-relazzjoni guridika li kellu l-attur nomine kienet mas-socjeta` konvenuta Norasia Agencies (Malta) Limited u mhux mas-socjeta' Valletta Freight Services Limited.

Illi d-deduzzjoni ta' konvenut f'gudizzju trid, necessarjament, titwieled minn rapport guridiku, sija jekk dan jemani minn kuntratt, lezzjoni ta' dritt minn intervent delittwuz jew akwiljan, *ope successionis* jew minn sitwazzjonijiet strutturalment komuni (ad ezempju, f' kondominju jew il-krejazzjoni ta' certi servitujiet). Li jfisser, b'konsegwenza, illi kawza ma tkunx tista' tikkonsegwi l-iskop taghha jekk mhux fil-konfront ta' dak li mieghu l-attur, ghal xi wahda mill-konnessjonijiet accennati, ghandu relazzjoni guridika. Naturalment, l-accertament ta' din ir-relazzjoni jrid isir fuq il-bazi tal-*petitum* u, cjoe, tar-rizultat persegwit fil-gudizzju mill-attur bit-talba tieghu.¹ F'dan il-kaz l-attur nomine qieghed jitlob, *inter alia*, l-hlas ta' danni in konnessjoni mat-trasport marittimu ta' merce f' *containers* minn Malta ghal Dubai fuq vapur li taghha l-Valletta Freight Services hija agent.

Evidentement, l-azzjoni li biha s-socjeta` attrici qeghda tikkonsegwixxi dan id-dritt taghha ghar-reklam tad-danni hi derivanti mill-poloż tal-kariku allegatament foloz u qarrieqa. Fihom jinsab specifikat min hu l-mittenti, l-isem tal-konsenjatarju, id-deskrizzjoni tal-merkanzija mghobbija fil-*container* trasportat bil-vapur u l-isem tal-vettural. Kollox taht it-timbru u firma tas-socjetajiet konvenuti.

In tema legali hi disposizzjoni espressa tal-Kodici tal-Kummerc, Artikolu 325, illi l-imsemmija polza tal-kariku taghmel prova tar-rapport intercedenti bejn il-partijiet kollha interessati fit-taghbija. Ir-relazzjoni guridika f' dan il-kaz, u allura wkoll il-litis konsorsju li ghandu jwiegeb ghat-talba, tiddependi mill-ezistenza ta' dik is-sitwazzjoni guridika partikolari kostitwta mill-polza u minn normi tal-ligi surreferiti applikabbli ghalha. Fil-fehma ta' din il-Qorti, illi r-rapport intervenut bejn il-partijiet bis-sahha ta' dik l-istess polza kien wiehed li jimmira ghall-produzzjoni ta' effetti guridici fl-ambitu tad-drittijiet. Dan ghaliex il-polza tal-karigu kienet prova qawwiya ta' dik il-manifestazzjoni tal-volonta mahsuba ghall-kuntrattazzjoni ta' bejniethom, u, allura wkoll, ghall-produzzjoni ta' certi konsegwenzi guridici.

¹ **Focal Maritime Services Limited vs Top Hat Company Limited** – App. Inferjuri 9 ta' April 2008

Illi ghalhekk il-Qorti hija tal-fehma illi l-attur nomine kien gustifikat li jiccita fil-kawza odjerna anke lil Valletta Freight Services Limited proprio u kif ukoll bhala bhala agenta ghan-nom tal-United Arab Shipping Company (S.A.G.)

Il-Qorti 'ssa sejra tghaddi biex tezamina il-kwistjoni tal-poloż allegatament **foloz u qarrieqa** mahruga mis-socjetajiet konvenuti, il-kwistjoni tar-**responsabbilta`** u l-**likwidazzjoni tad-danni** sofferti mill-attur nomine.

Responsabilita'

Illi f'din il-kawza hi ta' importanza vitali l-*iter* ta' kif sehhejw l-affarijiet.

Gie stabbilit illi s-socjeta` Norasia Agencies (Malta) Limited kienu marru jigbru l-containers in kwistjoni minghand il-METCO u haduhom il-Freeport fejn poggewhom fuq l-*istack* tan-Norasia Lines fejn baqghu sakemm kellhom jergghu jinhargu mill-istess Freeport biex jitghabbew fuq ajruplan li gie *chartered* apposta biex l-istess merkanzija tintbaghat Dubai wara li rrizulta li ma kinitx tghabbiet fuq il-vapur Al-Wajba li suppost kellu jittrasporta l-istess lejn Dubai.

Victor Vella, impjegat ma' Valletta Freight Services Limited, xehed li s-socjeta` konvenuta l-ohra Norasia Agencies (Malta) Limited suppost li kellha taghmel l-arrangamenti hi mal-Freeport biex il-containers jigu trasferiti mill-*istack* tan-Norasia ghal-*istack* taghhom.² Huwa qal ukoll illi l-informazzjoni lill-Freeport biex isir dan l-ispustar ta' containers irid jaghtiha x-*shipper*³, f'dan il-kaz in-Norasia. **David Jones**, impjegat iehor tal-Valletta Freight Services Limited, jghid illi kien l-obbligu tan-Norasia li jittrasferixxu l-containers in kwistjoni mill-*istack* taghhom fil-Freeport ghall-area tal-containers tal-vapur Al-Wajba.⁴ Jghid ukoll illi t-timbru "*shipped on board*" sar minn Valletta Freight Services fuq konferma tan-Norasia li

² a fol. 368

³ a fol. 372

⁴ a fol. 359

effettivament il-containers kienu tghabbew.⁵ Il-konvenuti Norasia invece jirritjenu li kienet il-Valletta Freight Services Limited li suppost kellha taccerta ruhha li l-containers jitghabbew fuq vapur li tieghu huma kienu l-agenti.

Fil-fehma tal-Qorti tirrizulta negligenza da parti tal-Valletta Freight Services Limited f'dan ir-rigward, billi huma li kienu l-agenti tal-vapur li fuqu kellhom jitghabbew il-containers kellhom l-obbligu li jaccertaw ruhhom li l-containers jitghabbew fuq il-vapur u mhux joqghodu fuq informazzjoni li tghid li tawilha l-impjegati tan Norasia Agencies (Malta) Limited. Kemm Victor Vella kif ukoll David Jones ma kienux f'posizzjoni li jikkonfermaw min mis-socjeta' Norasia kien tahom din l-informazzjoni.

Min-naha l-ohra il-Qorti ma tistax ma ticcensurax l-agir tas-socjeta' Norasia (Agencies) Limited li, jekk l-impjegati taghha taw din l-informazzjoni lil Valletta Freight Services Limited, din certament ma setghux ikunu zguri minnha peress li hadd mill-impjegati ta' l-istess socjeta' ma kien fuq il-post biex jara li l-containers effettivament kienu tghabbew fuq il-vapur in kwisjoni.

Illi kemm is-socjeta Norasia Agencies (Malta) Limited u kif ukoll is-socjetajiet Valletta Freight Services Limited u United Arab Shipping Company (S.A.G.) ma ressqux provi sufficjenti li juru li huma urew ta' lanqas diligenza minima biex jaraw li kollox imur sew.

Il-Qorti hi tal-fehma li fir-rigward tas-socjeta' Norasia Agencies (Malta) Limited kien hemm nuqqas ta' dik id-diligenza rikjesta biex jespletaw l-inkarigu moghti lilhom mill-METCO fil-grad rikjest skond artikolu 1132 (1) tal-Kodici Civili.

Is-socjeta konvenuta Norsia Agencies (Malta) Limited kienet negligenti ghax naqset li tinforma lill Freeport dwar il-containers u biex isir l-ispustjar taghhom minn-stack ghall iehor.

⁵ a fol. 362

Illi minkejja li hadd minn dawk li xehedu ma ra l-containers in kwistjoni jitghabbew fuq il-vapur li kellu jittrasportahom, xorta wahda hargu poloz ta' karigu li jinsabu esebiti a fol. 22 u 24 tal-process, liema poloz jikkostitwixxu prova *prima facie* li il-merkanzija tghabbiet abbord. Dan ifisser illi jekk il-vapur assumma l-obbligu li jittrasporta l-containers in kwistjoni, anke konsiderat il-fatt illi hawn si tratta ta' *combined transport bill of lading*, l-istess vapur jew trasportatur kellu mbaghad l-oneru li jizbarka fil-port ta' destinazzjoni l-istess merkanzija. Ta' min jinnota illi taht il-*Hague Rules* il-carrier ghandu r-responsabilita primarja ta' li l-istivar, anke fejn din tkun effettwata mix-*shipper*, in kwantu l-istivar tal-merkanzija hu intimament konness mas-safety tal-vapur.⁶ U allura s-socjeta` konvenuta Valletta Freight Services Limited nomine kienet possibilment fl-ahjar posizzjoni li tivverifika jekk il-containers effettivament tghabbewx jew le.

Inoltre l-frazzjiet ittimbrati fuq l-istess polza ta' kariku a fol. 22 fosthom "CLEAN ON BOARD" timporta ammissjoni da parte tal-vapur li rcieva l-merkanzija in kwistjoni aboard fi stat tajjeb, u fl-istess hin jimporta l-assunzjoni da parti tieghu ta' l-obbligazzjoni li jikkonsenja dik il-merkanzija fl-istess kondizzjoni fit-tmiem tal-vjagg.

Illi s-socjetajiet konvenuti qeghdin jippuntaw subghajhom lejn xulxin biex kulhadd jipprova jevitaw r-responsabbilta eventwali tal-kundanna ghal hlas tad-danni.

Iktar minn hekk is-socjeta` konvenuta Norasia Agencies (Malta) Limited, fin-nota ta' sottomissjonijiet ipprezentata minnha, qiegheda tippona subajghha wkoll lejn il-principal taghha u cioe Norasia Lines ghax qed issostni li hija agixxiet fit-termini tal-mandat li kellha. Illi l-Qorti ma tarax kif qatt in-Norasia Lines setghet tat mandat lis-socjeta' Norasia Agencies (Malta) Limited sabiex tohrog poloz ta' kariku li huma inherenti!

⁶ Ara in partikolari Artikolu 3 u 4 tal-Hague Rules

Illi ghalhekk fil-fehma ta' dina l-Qorti iz-zewg socjetajiet konvenuti proprio u s-socjeta United Arab Shipping Co. Ltd (S.A.G.) huma responsabbli fi grad indaqs bejniethom. It-tnejn imxew fuq supposizzjonijiet u taw certezzi wahda lill-ohra meta fil-fatt ma kienu accertaw xejn minn dak li fil-fatt gara. Is-socjetajiet konvenuti proprio kellhom id-dmir li juzaw il-prudenza, id-diligenza u l-hsieb ta' missier tajjeb tal-familja (Art. 1032 tal-Kap.16) fl-esekuzzjoni tal-inkarigu moghti lilhom, haga li mill-provi jirrizulta li m'ghamlux, bil-konsegwenza illi n-negligenza da parti taghhom ikkawzat danni lill-attur nomine.

Danni

Illi skond artikolu 1125 tal-Kodici Civili *“Kull minn jonqos li jese gwixxi obbligazzjoni li huwa jkun ikkuntratta, hu obbligat ghad-danni.*

Illi **Alex Agius Cesario**, General Manager u Direttur tal-METCO, stqarr illi huma hallsu lis-socjeta Norasia Agencies (Malta) Limited is-somma ta' Lm24,000 li jirraprezentaw l-ispiza sabiex gie *chartered* ajruplan sabiex jiehu l-merkanzija in kwistjoni lejn Dubai halli tkun tista' tasal fil-hin ghall-Fiera.⁷ Is-socjeta` Norasia Agencies (Malta) Limited, ghalkemm eccepjet li mhix responsabbli ghal kwalunkwe danni sofferti mill-attur nomine, ma jirrizultax li kkontestat l-ammont reklamat mis-socjeta attrici. Min-naha l-ohra is-socjeta` Valletta Freight Services Limited proprio et nomine eccepjet illi jekk jigi dikjarat illi l-eccipjenti nomine kienu b'xi mod responsabbli ghad-danni sofferti mill-attur nomine, li mhumix, huma jkunu biss responsabbli ghac-CIF Value tal-merkanzija, u stante li huwa si trattava ta' 'exhibition goods' dawn jista' jkollhom biss valur negligibbli. Kompliet teccepixxi illi la s-socjeta` Valletta Freight Services Ltd u lanqas is-socjeta` United Arab Shipping Company, ma jistghu qatt jigu ritenuti responsabbli ghal xi danni ohra konsegwenzjali, kif qed jippretendi l-attur nomine, jew ghal

⁷ a fol. 68 tac-Citaz. Nru. 1514/93 li kienet qiegħdha timxi kontestwalment mal-kawza odjerna

xi spejjez zejda li gew inkorsi minghajr l-approvazzjoni tal-eccipjenti nomine.

Illi din il-Qorti ma taqbilx mal-argument appena espost mis-socjeta Valletta Freight Services Limited proprio et nomine. Hawn id-danni li qeghdin jintalbu mhumix derivanti minn *mora* izda jidderivaw minn *culpa* fl-esekuzzjoni ta' l-obbligi kuntrattwali assunti mis-socjetajiet konvenuti. Fi kliem iehor is-socjeta` attrici mhix qieghdha titlob id-danni ghaliex il-merkanzija gratilha l-hsara izda ghaliex din baqghet ma waslitx fid-destinazzjoni taghha, bir-rizultat li kellu jigi *chartered* ajurplan apposta biex igorr l-istess merkanzija sabiex tasal f'Dubai qabel ma tibda l-Fiera in kwistjoni.

Illi ghalhekk stante li rrizulta li s-socjeta` attrici ma kellha l-ebda triq ohra kif twassal il-merkanzija Dubai sad-data stabbilita hlief bl-ajru<sup>8</sup>, dina l-Qorti thoss li l-istess socjeta` hija gustifikata li titlob bhala danni l-ispejjez inkorsi minnha ta' Lm24,000 biex setghet taghmel dan fiz-zmien qasir li kien baqa' qabel tibda l-Fiera ta' Dubai. Gie sottomess li l-attur noe ma mminimizzax id-danni u qabad u ccarterja ajruplan, izda l-attur argumenta li kieku kkancellaw il-vjagg, l-ezibituri kienu iffittxhuom ghad-danni u l-ispejjez kienu jkun hafna aktar mill-kiri tal-ajruplan.

Illi ghar-rigward ta' l-apporzzjonament tad-danni din il-Qorti ma thossx illi s-socjeta estera Norasia Lines kienet b'xi mod partecipanti fil-mod xejn professjonali ta' kif inhargu l-poloż ta' kariku u ma tarax li b'xi mod ikkontribwiet ghad-danni sofferti mis-socjeta` attrici.

Illi fir-rigward tan-Norasia Agencies (Malta) Limited, ta' Valletta Freight Services Limited u ta' United Arab Shipping Company (S.A.G.) il-Qorti hija tal-fehma illi huma ghandhom jigu kkundnati solidalment ihallsu d-danni kif mitluba mill-attur nomine u dana stante illi Norasia Agencies (Malta) Limited u Valletta Freight Services Limited hargu poloż ta' karigu foloz, qarrieqa u inheritjieri, filwaqt li l-kumpanija United Arab Shipping Company

⁸ ara xhieda f'dan is-sens ta' Joseph Galea a fol. 61 tac-Citaz. Nru. 1514/93

(S.A.G.) kienet negligenti fis-sens li *ma* vverifikatx illi l-containers in kwistjoni gew effettivament mgħobbija fuq il-vapur Al-Wajba li magħha kien ibbukkjati u konsegwentement ma wasslitx l-istess merkanzija fid-destinazzjoni tagħha.

Illi fir-rigward ta' l-imghaxijiet dovuti fuq l-ammont ta' danni likwidat iktar il fuq, la darba s-socjetajiet konvenuti ikkontestaw ir-responsabilita għall-hlas ta' dan l-ammont, hu gust li, bl-applikazzjoni tal-principji generali tad-dritt, l-imghaxijiet jithallsu minn dakinhar ta' l-interpellazzjoni ufficjali għall-pagament li sar bin-notifika lid-debituri ta' l-att tac-citazzjoni." (ara "Formosa & Camilleri Ltd noe et - vs- Sea Malta Company Limited").⁹

DECIZJONI

Għal dawn il-motivi;
il-Qorti tiddeciedi billi:-

1. Tillibera lis-socjeta` konvenuta Norasia Lines mill-osservanza tal-gudizzju.

2 Tichad l-eccezzjonijiet tas-socjeta Norasia Agencies (Malta) Limited u Valletta Freight Services Limited proprio et nomine fit-totalita` tagħhom;

3. Tiddikjara l-poloż tal-karigu emessi mill-konvenuti Norasia Agencies (Malta) Limited u Valletta Freight Services Limited bhala foloz, qarrieqa u mhux veritjeri;

4. Konsegwentement tiddikjara responsabbli lis-socjetajiet konvenuti Norasia Agencies (Malta) Limited, Valletta Freight Services Limited u United Arab Shipping Company (S.A.G.) għad-danni kollha sofferti mis-socjeta` attrici minhabba l-fatt ta' l-emissjoni ta' l-istess poloż, kif ukoll minhabba n-nuqqas ta' l-istess konvenuti li jgorru w jikkonsenjaw il-merkanzija tal-atturi kif miftiehem;

5. Tilllikwida l-istess danni fis-somma ta' Lm24,000 ekwivalenti għal-€55,904.96;

⁹ Appell, 12 ta' Gunju 2000

6. Tikundanna lill-konvenuti Norasia Agencies (Malta) Limited u Valletta Freight Services Limited u United Arab Shipping Company (S.A.G.) sabiex solidalment bejniethom ihallsu d-danni hekk likwidati;

Bl-ispejjez tal-kawza kontra l-konvenuti Norasia Agencies (Malta) Limited u Valletta Freight Services Limited u United Arab Shipping Company (S.A.G) in solidum bejniethom, ad eccezzjoni tal-ispejjez tas-socjeta` Norasia Lines li ghandhom jigu sapportati mis-socjeta` Norasia Agencies (Malta) Limited.

L-imghaxijiet fuq is-somma ta' danni likwidata ghandhom jibdew jiddekorru mid-data tan-notifika tac-citazzjoni odjerna.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----